

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.11.2016, sp. zn. 8 Tdo 1362/2016, ECLI:CZ:NS:2016:8.TDO.1362.2016.1

Číslo: 31/2017

Právní věta: Při použití zásady subsidiarity trestní represe vyplývající z ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku je třeba zvažovat celkovou společenskou škodlivost činu, pro niž jsou určující zejména význam chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsob provedení činu a jeho následky, okolnosti, za kterých byl čin spáchán, osoba pachatele, míra jeho zavinění a jeho pohnutka, záměr nebo cíl. Neuplatnění trestní odpovědnosti s poukazem na uvedenou zásadu bude obvykle přicházet v úvahu u trestných činů naplňujících jen základní skutkovou podstatu. Není však zcela vyloučeno, aby s poukazem na zásadu subsidiarity trestní represe nebyla trestní odpovědnost uplatněna ani v případě kvalifikovaných skutkových podstat trestných činů, jestliže i přes naplnění znaků některé okolnosti zvláště přitěžující (např. u trestných činů proti majetku při způsobení větší škody) je celková společenská škodlivost případu po důkladném vyhodnocení souhrnu všech významných kritérií natolik nízká, že nedosahuje ani dolní hranice trestnosti běžně se vyskytujících trestných činů dané základní skutkové podstaty.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 30.11.2016

Spisová značka: 8 Tdo 1362/2016

Číslo rozhodnutí: 31

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Subsidiarita trestní represe

Předpisy: § 12 odst. 2 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání nejvyššího státního zástupce podané v neprospěch obviněných E. B. a Ing. R. B. proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 22. 6. 2016, sp. zn. 5 To 130/2016, jako odvolacího soudu v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 9 pod sp. zn. 21 T 82/2015.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 10. 3. 2016, sp. zn. 21 T 82/2015, byli obvinění E. B. a Ing. R. B. uznáni vinnými přečinem zpronevěry podle § 206 odst. 1, 3 tr. zákoníku. Podle § 206 odst. 3 tr. zákoníku byli odsouzeni tak, že obviněné E. B. byl uložen trest odnětí svobody v trvání dvaceti čtyř měsíců, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen

na zkušební dobu v trvání třiceti měsíců, a obviněnému R. B. byl uložen trest odnětí svobody v trvání patnácti měsíců, jehož výkon byl též podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání dvaceti měsíců. Rovněž bylo rozhodnuto o náhradě škody.

2. Městský soud v Praze jako soud odvolací rozsudkem ze dne 22. 6. 2016, sp. zn. 5 To 130/2016, z podnětu odvolání obou obviněných podle § 258 odst. 1 písm. d) tr. ř. napadený rozsudek soudu prvního stupně zrušil v celém rozsahu a podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu sám rozhodl tak, že podle § 226 písm. b) tr. ř. oba obviněné zprostil obžaloby skutkem spočívajícím v tom, že oba obvinění po vzájemné domluvě jako statutární zástupci společnosti R.B.T., s. r. o., s formálním sídlem na adrese N., P. 4 (dále „společnost R.B.T.“), a faktickým sídlem v místě trvalého pobytu obviněných na adrese V Ž., nejprve obviněný R. B. dne 22. 2. 2012 uzavřel a podepsal za společnost R.B.T. v postavení prodávajícího s poškozenou společností S. F. C. R., spol. s r. o. (dále „společnost S. F.“), v postavení kupujícího, v místě sídla této společnosti v Ch., R. u P., kupní smlouvu na tahač návěsu tov. zn. Scania R500LA4x2MNA CR129 Topline E3, v pořizovací ceně 540 000 Kč s DPH (dále „předmět leasingu“), za účelem poskytnutí zpětného leasingu tohoto předmětu společnosti R.B.T., a následně téhož dne podepsal za společnost R.B.T. v postavení leasingového nájemce obviněný R. B. s poškozenou společností S. F. v postavení leasingového pronajímatele smlouvu o finančním pronájmu s právem následné koupě najaté movitosti, včetně předávacího protokolu, všeobecných smluvních podmínek a splátkového kalendáře, kdy předmětem leasingu je tahač návěsu tov. zn. Scania R500LA4x2MNA CR129 Topline E3, dále dne 6. 3. 2012 podepsal upravený splátkový kalendář k leasingové smlouvě, následně dne 10. 4. 2013 obviněná E. B. podepsala další upravený splátkový kalendář k leasingové smlouvě s platností od 1. 4. 2013, kde se obvinění zavázali uhradit předepsané splátky do dne 1. 9. 2016, avšak předepsané splátky hradili řádně toliko do prosince 2012, následně hradili nepravidelně, čímž porušili dohodnuté podmínky plynoucí z leasingové smlouvy, v důsledku čehož došlo dne 25. 4. 2014 ze strany poškozené k vypovězení leasingové smlouvy a obviněným vznikla povinnost vrátit předmět leasingu, a to do dne 5. 5. 2014, přičemž výzvu poškozené k přistavení předmětu leasingu převzal dne 30. 4. 2014 za společnost R.B.T. obviněný R. B., což stvrdil svým podpisem na doručence, avšak do současné doby předmět leasingu obvinění poškozené společnosti S. F. i po několika urgencích úmyslně nepředali a ponechali si jej ve své dispozici, a od 1. 6. 2014 již neuhradili na předepsaných splátkách ničeho; tímto společným jednáním způsobili poškozené S. F. škodu ve výši nejméně 424 599 Kč, jímž měli spáchat ve spolupachatelství přečin zpronevěry podle § 206 odst. 1, 3 tr. zákoníku. Rovněž rozhodl o nároku poškozeného.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

3. Proti tomuto rozsudku soudu druhého stupně podal nejvyšší státní zástupce v neprospěch obou obviněných z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. dovolání. Toto rozhodnutí odvolacího soudu považoval za nesprávné, protože došlo k nepřípustné aplikaci zásady subsidiarity trestní represe podle § 12 odst. 2 tr. zákoníku, kterou odvolací soud aplikoval, ač pro ni nebyly v obsahu věci dostatečné podklady, obzvláště za situace, kdy i odvolací soud shledal naplněnými zákonné znaky skutkové podstaty přečinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, 3 tr. zákoníku. Podle státního zástupce soud nehodnotil všechny skutečnosti a ty, které podle odvolacího soudu snižují v této věci společenskou škodlivost, nejsou dostatečnými argumenty pro závěr, že se o uvedený přečin nemůže jednat, protože nejsou natolik významné, aby v daných souvislostech bylo možné užít zásadu subsidiarity trestní represe, ale naopak v tom spatřoval popření výkladu § 12 odst. 2 tr. zákoníku, jak se ustálil v interpretaci usnesení Ústavního soudu ze dne 10. 10. 2013, sp. zn. [III. ÚS 2550/12](#), nebo ze dne 18. 9. 2014, sp. zn. [III. ÚS 1211/14](#), nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 3. 2003, sp. zn. [5 Tdo 265/2003](#), a ze dne 21. 12. 2005, sp. zn. [5 Tdo 1535/2005](#), včetně výkladového stanoviska publikovaného pod č. 26/2013 Sb. rozh. tr.

4. Na základě těchto názorů státní zástupce zdůraznil, že v přezkoumávané věci nejsou podmínky pro

závěr o nedostatku škodlivosti pro společnost, protože nejde o případ, který by z hlediska spodní hranice trestnosti neodpovídal běžně se vyskytujícím trestným činům, a to především s ohledem na výši způsobené škody. K aplikaci této zásady by totiž musely být zjištěny výjimečné okolnosti, které by snižovaly společenskou škodlivost skutku do té míry, aby nedosahovala ani škodlivosti nejlehčích, v praxi se běžně vyskytujících trestných činů zpronevěry. V tomto případě však takové okolnosti zjištěny nebyly.

5. Odvolacímu soudu nejvyšší státní zástupce rovněž vytkl, že nebral ohled na skutečnost, že jednání obviněných není jednáním hraničním ve vztahu k základní skutkové podstatě přečinu zpronevěry podle § 206 odst. 1 tr. zákoníku, ale s ohledem na výši způsobené škody v řádech stovek tisíc jde již o kvalifikovaný trestný čin, což jen samo o sobě svědčí o vyšší míře společenské škodlivosti, která pomyslné mantinely představované zásadou subsidiárního užití trestní represe překračuje. Vedle výše škody byla přitom poměrně významným činitelem zvyšujícím společenskou škodlivost činu rovněž jeho dlouhodobost, kdy obvinění zcela vědomě udržovali nastolený protiprávní stav od 30. 9. 2014, přičemž marně uplynul nejzazší termín vrácení věci vlastníkovi. Na popsaných závěrech ničeho nemění ani řada polehčujících okolností, zejména původně bezproblémové jednání obviněných v podnikatelském styku, úhrada části dlužné částky, jakož i odvolacím soudem zmiňovaná výhodná bilance stran.

6. Nejvyšší státní zástupce se neztotožnil ani s důrazem, který odvolací soud kladl na historii obchodní spolupráce mezi obviněnými v pozici jednatelů společnosti R.B.T. a poškozenou společností S. F., a vyslovil názor, že tato nebyla způsobitelná snížit společenskou škodlivost činu tak, aby umožňovala uplatnění zásady subsidiarity trestní represe. Poukázal i na to, že k trestné činnosti obdobné závažnosti dochází zcela běžně i v prostředí užších a intenzivnějších společenských a mezilidských vztahů. Za správný považoval postup nalézacího soudu, který obviněné uznal vinnými a skutečnosti zohledňované odvolacím soudem promítl až do hodnocení závažnosti činu v rovině ukládání trestu.

7. Závěrem dovolání nejvyšší státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud v neveřejném zasedání zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 22. 6. 2016, sp. zn. 5 To 130/2016, jakož i všechna další rozhodnutí na takto zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a dále aby přikázal Městskému soudu v Praze věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

8. K podanému dovolání se v souladu s § 265h odst. 2 tr. ř. vyjádřili obvinění, kteří se s jeho obsahem neztotožnili.

III.

Přípustnost dovolání

9. Nejvyšší soud jako soud dovolací nejprve shledal, že dovolání nejvyššího státního zástupce je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. ř., bylo podáno osobou oprávněnou podle § 265d odst. 1 písm. a) tr. ř., v zákonné lhůtě a na místě, kde lze toto podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.).

10. Po zjištění, že dovolání splňuje uvedené základní formální kritéria, Nejvyšší soud posuzoval, zda dovolatelem uplatněné námitky korespondují s jím označeným dovolacím důvodem uvedeným v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Z obsahu dovolání shledal, že výhrady dovolatele směřují proti nesprávnosti právního závěru odvolacího soudu, že čin obviněných není z důvodů subsidiarity trestní represe podle § 12 odst. 2 tr. zákoníku trestným činem, a vycházejí z názoru, že v posuzované věci nebyly zjištěny výjimečné okolnosti, které by snižovaly společenskou škodlivost skutku do té míry, aby nedosahovala ani škodlivosti nejlehčích, v praxi se běžně vyskytujících trestných činů zpronevěry podle § 206 odst. 1 tr. zákoníku, a s ohledem na výši způsobené škody byla naplněna kvalifikovaná

skutková podstata uvedeného trestného činu. Takto vymezené dovolání splňuje podmínky uvedeného důvodu dovolání, podle něhož lze dovolání podat, pokud rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Je proto patrné, že nejvyšší státní zástupce výhradami proti aplikaci zásady subsidiarity trestní represe ve vztahu ke zjištěnému skutku vytýkal výlučně vady právní, dovolání tak uplatnil v souladu se zákonným vymezením dovolacího důvodu, o který dovolání opřel, a Nejvyšší soud proto mohl zkoumat, zda je toto dovolání opodstatněné.

IV. Důvodnost dovolání

11. Odvolací soud se na základě výsledků soudem prvního stupně provedeného dokazování zabýval okolnostmi, za nichž byl čin spáchán, i dalšími souvislostmi, za kterých k trestnému jednání došlo, a též i osobami obviněných. Své závěry vztahující se k pravidlům stanoveným v § 12 odst. 2 tr. zákoníku v odůvodnění přezkoumávaného rozhodnutí rozvedl. Zabýval se společenskou škodlivostí trestného činu, který byl soudem prvního stupně v jednání obviněných spatřován, a podrobně vysvětlil, že se s ním v závěru v nutnosti použití trestní represe, i když byly naplněny všechny znaky přečinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, 3 tr. zákoníku, neztotožnil zejména proto, že nalézací soud pro své závěry nevycházel ze všech rozhodných okolností, ale přihlížel jen k některým skutečnostem, zatímco jiné, které však ve svém důsledku měly význam pro určení celkové škodlivosti činu pro společnost, neposuzoval. Za zásadní však odvolací soud považoval, že soud prvního stupně pouze bez potřebného vysvětlení vztahujícího se k podmínkám podle § 12 odst. 2 tr. zákoníku učinil jednoznačný závěr o tom, že jde o čin společensky škodlivý.

12. V odůvodnění svého rozsudku odvolací soud poukázal s potřebnou mírou podrobnosti na okolnosti, které vyplynuly z provedeného dokazování a jež soud prvního stupně nebral v úvahu. Tyto podle něj svědčí o tom, že projednávaná trestní věc je ve všech zjištěných souvislostech odlišná od jiných obdobných trestných činů zpronevěry, a to i se zřetelem na pohnutky a důvody, pro které obvinění uvedený předmět leasingu poškozené společnosti nevrátili. Odvolací soud závěr o tom, že jde o čin, u něhož by posouzení jako trestného činu znamenalo přepínání trestní represe, učinil na podkladě toho, že po formální stránce jde o jednání, které naplňuje skutkovou podstatu přečinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, 3 tr. zákoníku, jak dovedl nalézací soud. Soud druhého stupně však závěr o tom, že nejde o případ společensky škodlivý, doložil zjištěními vyplývajícími z obchodních vztahů mezi obviněnými jako zástupci společnosti R.B.T. a poškozenou společností.

13. Z obsahu odůvodnění rozsudku odvolacího soudu je proto vhodné zmínit konkrétní okolnosti, které tento soud zvažoval a vycházel z nich pro závěr, že na čin obviněných není důvodné aplikovat normy trestního práva, ale postačí prostředky práva občanského a obchodního. Odvolací soud za významné v této souvislosti považoval mimo jiné dlouhodobost obchodních vztahů mezi firmou R.B.T. a poškozenou společností S. F., jejichž spolupráce trvala od roku 1999 do roku 2011, v jejímž průběhu společnost obviněných uhradila poškozené společnosti více než 80 milionů Kč za plnění, která byla uhrazena bez dluhů. V této věci nevrácený tahač jako předmět leasingu byl součástí v téže době uzavřených celkem pěti leasingových smluv na obdobné tahače návěsu, jejichž celková pořizovací hodnota činila necelé 3 miliony Kč, z níž společnost R.B.T. uhradila poškozené společnosti ve 144 postupných leasingových splátkách celkem cca 2,6 milionu Kč. Odvolací soud poukázal i na rozložení měsíčních leasingových splátek. Celkový počet 55 splátek byl rozdělen do období od 1. 3. 2012 do 1. 9. 2016, z nichž počáteční částky byly co do výše velmi zatěžující, zatímco od 25. splátky mělo nastat mnohonásobné ponížení objemů splátek, což reálně nasvědčovalo i vzhledem k jinak zcela pravidelné splátkové spolehlivosti obviněných, jakož i stále trvajícím podnikatelským činnostem tomu, že bude v silách obviněných splátky platit a že k tomu také i vůle obviněných směřuje. Za významné považoval odvolací soud i to, že po původním dubnovém jednostranném zrušení leasingových smluv ze strany společnosti S. F. společnost R.B.T. uhradila platbu 250 000 Kč, což

svědčí o tom, že si byli vědomi svých povinností, na které nerezignovali, ale s poškozenou vedli jednání ve snaze řešit svou přechodnou finanční nestabilitu. O tom svědčilo i to, že po původně signalizovaném jednostranném vypovězení smluv bude nájemce preferovat další placení a pokračování leasingu, obvinění také jeden z pěti tahačů z důvodů nedostatku volných prostředků na hrazení běžných splátek dobrovolně vrátili. I další tři předměty leasingu byly poškozené společnosti vráceny prostřednictvím specializované firmy D. Odvolací soud taktéž poukázal na to, že po vyčíslení celkové finanční bilance předmětné situace to byla společnost R.B.T., která v celkovém součtu utrpěla újmu, společnost S. F. získala zpět, i přes velkou část uhrazených splátek, čtyři z pěti tahačů. Odvolací soud zvažoval ve prospěch obviněných i to, že oproti obvyklé charakteristice pachatelství tzv. leasingových podvodů či leasingových zpronevěr postrádá jednání obviněných i některé jejich významné prvky, a to jak zjevnou nevělu pokračovat ve splácení předmětu leasingu, tak i to, že předmět leasingu nepřevodili na další osobu ani nefingovali jeho odcizení či ztráty, ale nakládali s ním jako s jakousi zástavou ve snaze domoci se shovívavosti v postupu poškozené společnosti. Odvolací soud za mimořádné v této věci také považoval to, že z obchodní korespondence založené ve spise vyplynulo, že společnost R.B.T. navrhovala různá řešení předmětného problému se splácením (např. že by sama se souhlasem poškozené společnosti zajistila výhodný prodej jednoho z tahačů a po ukončení dílčí leasingové smlouvy stávající nedoplatky zbylých tahačů uhradila z přebytku tohoto výtěžku), a neodhlédl ani od toho, že po zahájení trestního řízení obvinění nabídli policejním orgánům, že jim předmětný tahač návěsu, který zadržují na nezjištěném místě, předají do vyřešení případu či obchodního sporu (byť obvinění přímo na § 1395 a násl. občanského zákoníku týkající se zadržovacího práva neodkázali). Významné je pro posouzení celkové škodlivosti činu i to, že škoda podle závěru odvolacího soudu, kterou obvinění měli poškozené společnosti způsobit, nečinila 424 599 Kč, jak je uvedeno v obžalobě, ale podle výsledků provedené dokazování dosáhla pouze 233 349,60 Kč.

14. Odvolací soud v rámci svých úvah též zdůraznil nutnost při posuzování podmínek § 12 odst. 2 tr. zákoníku přihlížet k jedinečnosti každého případu, a z tohoto pohledu zmínil, že i při shodě některých významných faktorů existují nezanedbatelné rozdíly, které tuto věc činí na rozdíl od jiných obdobných zcela odlišnou. V obecné rovině odvolací soud zdůraznil, že pokud někdo po vypovězení leasingové smlouvy a nedoplatení leasingových splátek odmítne vydat předmět leasingu jeho vlastníku, bez výjimky vždy nemusí jít o trestný čin, ale je třeba zjišťovat, za jakých okolností a poměrů k takovému následku došlo. V tomto konkrétně projednávaném případě, za zjištěných okolností, vzhledem k poměrům mezi společnostmi R.B.T. a společností S. F., však není namístě do sporu o finanční nároky či domnělé finanční nároky zasahovat prostředky trestního práva. Poukázal na to, že společnost S. F. disponuje dostatečnými prostředky a že vede proti obviněné E. B. z titulu jejího ručitelství za závazky společnosti R.B.T. občanskoprávní spor o nároky vzniklé právě ze souboru pěti leasingových smluv, a to na základě civilní žaloby u Obvodního soudu pro Prahu 9 pod sp. zn. 67 C 406/2014.

15. Nejvyšší soud se s těmito úvahami a závěry odvolacího soudu ztotožnil, neboť má za to, že odvolací soud zvážil všechny potřebné okolnosti, které vyplývají nejenom ze zjištěných a prokázaných skutkových okolností, ale i z podmínek plynoucích z povahy a smyslu zásady subsidiarity trestní represe a ultima ratio zakotvených do ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku. Uvedené závěry odvolacího soudu nepostrádající logickou provázanost a ucelenost jak se zjištěnými okolnostmi, za nichž k činu došlo, tak i ve vztahu k širším okolnostem i zásadám dodržování pravidel hospodářské soutěže v podmínkách tržního hospodářství. V té souvislosti přihlížel i k tomu, že fyzické a právnické osoby, které se účastní hospodářské soutěže, mají právo svobodně rozvíjet svou soutěžní činnost v zájmu dosažení hospodářského prospěchu, jsou však povinny dbát právně závazných pravidel hospodářské soutěže a nesmějí účast v soutěži zneužívat. Dovolání nejvyššího státního zástupce Nejvyšší soud naopak nepřisvědčil, protože své tvrzení o tom, že šlo o společensky závažný čin dosahující škodlivosti přečinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, 3 tr. zákoníku, založil

především na důrazu toho, že jde o kvalifikovaný trestný čin jako okolnosti vylučující závěr o možnosti použití zásad subsidiarity trestní represe.

16. Nejvyšší soud pouze na doplnění jinak správných úvah odvolacího soudu připomíná, že podle § 12 odst. 2 tr. zákoníku trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu. Podle § 13 odst. 1 tr. zákoníku je trestným činem protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v tomto zákoně. Zásadně tedy platí, že každý protiprávní čin, který vykazuje všechny znaky uvedené v trestním zákoníku, je trestným činem a je třeba vyvodit trestní odpovědnost za jeho spáchání. Tento závěr je však v případě méně závažných trestných činů korigován použitím zásady subsidiarity trestní represe podle § 12 odst. 2 tr. zákoníku. Zvláštnost tohoto materiálního korektivu spočívá v použití subsidiarity trestní represe, která vyplývá z toho, že se jedná o zásadu, nikoli o konkrétní normu, a proto je třeba ji aplikovat nikoli přímo, ale v zásadě jen prostřednictvím právních institutů a jednotlivých norem trestního práva u každého individuálního případu.

17. Pojem společenské škodlivosti se vztahuje k spáchanému činu, který zasáhl zájmy chráněné trestním zákoníkem, a v tomto smyslu je tedy „poškodil“, a navazuje i na další pojmy použité v trestním zákoníku [např. na pojem škodlivého následku v § 33 písm. a) tr. zákoníku]. Společenská škodlivost je určována především intenzitou zejména naplnění jednotlivých složek povahy a závažnosti činu, ale zcela se tím nevyčerpává, neboť je spojena s principem ultima ratio. Není zákonným znakem trestného činu, neboť má význam jen jako jedno z hledisek pro uplatňování zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku, nelze ji řešit v obecné poloze, ale je ji třeba zvažovat v konkrétním posuzovaném případě u každého spáchaného méně závažného trestného činu, u něhož je nutné ji zhodnotit s ohledem na intenzitu naplnění kritérií vymezených v § 39 odst. 2 tr. zákoníku, a to ve vztahu ke všem znakům zvažované skutkové podstaty trestného činu a dalším okolnostem případu. Úvaha o tom, zda jde o čin, který s ohledem na zásadu subsidiarity trestní represe není trestným činem z důvodu nedostatečné společenské škodlivosti případu, se uplatní za předpokladu, že posuzovaný skutek z hlediska spodní hranice trestnosti neodpovídá běžně se vyskytujícím trestným činům dané skutkové podstaty. Kritérium společenské škodlivosti případu je doplněno principem ultima ratio, z kterého vyplývá, že trestní právo má místo pouze tam, kde jiné prostředky z hlediska ochrany práv fyzických a právnických osob jsou nedostatečné, neúčinné nebo nevhodné (srov. stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. [Tpjn 301/2012](#), uveřejněné pod č. 26/2013 Sb. rozh. tr.).

18. Z hlediska dovolatelem namítaných výhrad proti uplatnění § 12 odst. 2 tr. zákoníku je třeba říci, že uplatnění § 12 odst. 2 tr. zákoníku je namístě u méně závažných činů, u kterých je třeba posuzovat, zda takové jednání, vykazující znaky trestného činu ve smyslu § 13 odst. 1 tr. zákoníku, vyžaduje ochranu trestního práva, anebo zda toto jednání má soukromoprávní základ. Pokud jsou naplněny objektivní i subjektivní znaky trestného činu, při promítnutí principu trestněprávní represe jako posledního prostředku ultima ratio nemůže být ignorována občanskoprávní stránka věci. Je proto třeba rozlišit, kdy již je možné dovodit, že trestní právo nemůže nahrazovat ochranu práv a právních zájmů jednotlivce v oblasti soukromoprávních vztahů, kde závisí především na individuální aktivitě jednotlivce, aby střežil svá práva, jimž má soudní moc poskytovat ochranu, a kdy je opodstatněné, aby tuto ochranu aktivně přebíraly orgány činné v trestním řízení, jejichž úkolem je ochrana převážně celospolečenských hodnot. Ochrana závazkových vztahů má být v první řadě uplatňována prostředky občanského práva (popř. v oblasti tržní ekonomiky v oblasti obchodního práva), a teprve tam, kde je taková ochrana neúčinná a kde porušení občanskoprávních vztahů naplňuje znaky konkrétní skutkové podstaty trestného činu a svou intenzitou dosahuje předpokládaného stupně společenské nebezpečnosti, je namístě uplatňovat trestní odpovědnost. Trestní postih má místo pouze tam, kde jiné prostředky ochrany práv fyzických a právnických osob

jsou vyčerpány nebo jsou neúčinné či nevhodné. V právním státě je zásadně nepřípustné, aby prostředky trestní represe sloužily k uspokojování subjektivních práv soukromoprávní povahy, nejsou-li vedle toho splněny všechny předpoklady vzniku trestněprávní odpovědnosti, resp. nejsou-li tyto předpoklady zcela nepochybnitelně zjištěny (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 23. 3. 2004, sp. zn. [I. ÚS 4/04](#), uveřejněný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu pod č. 42/2004, nálezy Ústavního soudu ze dne 22. 12. 2004, sp. zn. [II. ÚS 372/03](#), uveřejněný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu pod č. 196/2004, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 7. 2005, sp. zn. [5 Tdo 897/2005](#), uveřejněné pod č. 54/2006 Sb. rozh. tr.).

19. Trestní represe se proto uplatní, je-li konkrétní spáchaný trestný čin natolik společensky škodlivý, že je třeba uplatnit trestní postih. Pro aplikaci uvedených principů vyplývajících z ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku není rozhodující, že čin po formální stránce naplňuje znaky kvalifikované skutkové podstaty, protože při použití zásady subsidiarity trestní represe je třeba zvažovat celkovou společenskou škodlivost činu, a to jak význam chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsob provedení činu a jeho následky, okolnosti, za kterých byl čin spáchán, osobu pachatele, míru jeho zavinění a jeho pohnutku, záměr nebo cíl, a je tedy třeba zvažovat souhrn všech těchto okolností určujících společenskou škodlivost činu bez ohledu na to, o jakou právní kvalifikaci se jedná. Třebaže obvykle bude přicházet v úvahu aplikace zásad § 12 odst. 2 tr. zákoníku u trestných činů základní skutkové podstaty, není z uvedených obecných kritérií vyloučeno, aby byla aplikována i v případě kvalifikovaných trestných činů, jestliže i přes naplnění některého kvalifikačního znaku (např. vyšší škody) je celková společenská škodlivost natolik nízká, že nedosahuje ani spodní hranice trestnosti běžně se vyskytujících trestných činů dané skutkové podstaty. Uvedené úvahy mají oporu v názoru, že: „Dospěje-li soud po odpovědném a objektivním zhodnocení všech uvedených okolností k závěru, že z hlediska společenské škodlivosti trestného činu nevznikají pochybnosti o tom, že skutek naplňuje znaky posuzovaného trestného činu v předpokládané míře pro vyvození trestní odpovědnosti podle trestního zákoníku, není třeba, aby se v podrobnostech zabýval zásadou subsidiarity trestní represe. To vyplývá z toho, že již vymezením konkrétní skutkové podstaty v trestním zákoníku pomocí konkrétních znaků a trestní sazby zákonodárce stanovil, že při jejím naplnění v běžně se vyskytujících případech zásadně půjde o trestný čin. Hodnocení kritérií vymezených v § 39 odst. 2 tr. zákoníku se pak uplatní pouze z hlediska povahy a závažnosti spáchaného trestného činu při stanovení druhu a výměry trestu ve smyslu § 39 a násl. tr. zákoníku. Zákonodárce zpravidla za formálně protiprávní prohlašuje to, co se mu jeví materiálně jako bezprávní, čili to, co se mu jeví jako společensky škodlivé. K tomu srov. též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 1. 2011, sp. zn. [5 Tdo 17/2011](#). Opačný závěr v podobě využití zásady subsidiarity trestní represe na základě konstatování nedostatečné společenské škodlivosti činu lze učinit jen v případech, v nichž se posuzovaný případ s ohledem na konkrétní zjištěné skutečnosti vymyká běžně se vyskytujícím trestným činům dané právní kvalifikace. V takovém případě je pak nezbytné, aby se soud vždy konkrétně zabýval nejen skutečnostmi svědčícími pro závěr, že se o trestný čin nejedná, ale i okolnostmi, které by mohly svědčit proti tomuto závěru, a tyto musí vždy odpovědně a ve vzájemných souvislostech zhodnotit a takové zhodnocení musí pojmout i do odůvodnění svého rozhodnutí“ (viz odůvodnění stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. [Tpjn 301/2012](#), uveřejněného pod č. 26/2013 Sb. rozh. tr.).

20. Ze všech těchto důvodů Nejvyšší soud shledal, že i přesto, že v přezkoumávané věci činem obviněných byly formálně naplněny znaky kvalifikované skutkové podstaty přečinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, 3 tr. zákoníku (dopustí se ho ten, kdo si присvojí cizí věc, která mu byla svěřena, a způsobí tak na cizím majetku větší škodu, kterou je podle § 138 odst. 1 tr. zákoníku škoda nad 50 000 Kč), odvolací soud nepochybil, jestliže konstatoval nedostatečnou společenskou škodlivost, a tedy shledal, že jsou splněny podmínky pro použití § 12 odst. 2 tr. zákoníku se závěrem, že pro nedostatek společenské škodlivosti o tento trestný čin nejde.

21. Nejvyšší soud se s odvolacím soudem ztotožnil, jelikož úvahy a argumenty, na kterých založil své zprošťující rozhodnutí, v němž je také podrobným způsobem vysvětlil, lze považovat za správné. Odvolací soud posuzoval v této trestní věci konkrétní společenskou škodlivost individuálně, především závažnost činu zkoumal s přihlédnutím ke konkrétním skutkovým okolnostem. Zejména kladl důraz na okolnosti případu, který se odvíjel v podmínkách hospodářské soutěže mezi dvěma právními subjekty, a to na základě smluvních vztahů, které byly zajištěny i pro případ, že by některá ze smluvních stran dohodnuté podmínky neplnila (majetkové spory vzniklé v souvislosti s leasingovou smlouvou budou rozhodovány podle platného práva rozhodcem vybraným žalující stranou ze seznamu rozhodců). Přestože přihlížel k výši škody, kterou měli obvinění způsobit a která dosáhla hranice trestní sazby stanovené podle odst. 3 § 206 tr. zákoníku, měl současně i na paměti, že právě s ohledem na povahu vzájemných obchodních vztahů, které smluvně mezi oběma společnostmi vznikly, a výši plnění, kterou společnost obviněných uhradila po celou dobu trvání leasingu poškozené společnosti, jež získala čtyři předměty leasingu zpět, poškozená společnost, byť jí vznikla uvedená škoda, materiálně jednáním obviněných neutrpěla výrazné bezprávi, neboť využila všech instrumentů, které jí právní řád umožňuje k tomu, aby se domohla i zbylého plnění, které jí náleží. Odvolací soud z takto vyložených důvodů při podrobném přihlédnutí ke všem vzájemným obchodním vztahům mezi uvedenými společnostmi zcela odůvodněně shledal, že se mu čin obviněných nejeví jako společensky škodlivý. Nedostatečnou škodlivost založil i na mnoha dalších důvodech, které vysvětlil, přičemž mimo jiné kladl důraz i na to, že vůle obviněných nesměřovala k tomu, aby došlo ke škodě tím, že by uvedený předmět leasingu vůbec poškozené společnosti nevrátili, a jejich záměrem bylo domoci se ze strany poškozené společnosti v jistém směru shovívavosti v tvrdosti postupů, jež poškozená společnost, byť smluvně podložena, avšak z pohledu obviněných příliš nekompromisně aplikovala v době, kdy se obvinění nacházeli přechodně ve finančních nesnázích. Ze všech těchto důvodů odvolací soud shledal, že v daném případě i s přihlédnutím k trestní sazbě zvažovaného trestného činu, která vždy vyjadřuje typovou společenskou škodlivost takového trestného činu, postačují k nápravě způsobené škody prostředky občanskoprávní, tedy lze uplatnit odpovědnost podle jiného právního předpisu. Na podporu tohoto argumentu lze jen připomenout, že se vede řízení ohledně žaloby poškozené společnosti proti obviněným u Obvodního soudu pro Prahu 9 pod sp. zn. 67 C 406/2014.

22. Nejvyšší soud v souladu s těmito úvahami odvolacího soudu dospěl též k závěru, že těžiště vzniklé škody spočívá v obchodněprávních závazkových vztazích mezi obchodními partnery, které trvaly od roku 1999 až do roku 2011, v jejichž rámci obvinění své závazky plnili bez dluhů a uskutečnili obchody v celkové hodnotě více než 80 milionů Kč. V této věci nebylo možné odhlédnout od toho, že předměty leasingu, které byly na základě leasingové smlouvy převedeny na společnost obviněných v počtu pěti ve stejném období, sloužily obviněným k jejich podnikatelské činnosti, tedy k tvorbě zisku společnosti R.B.T. Obvinění neměli po celou dobu problémy s plněním svých závazků, a tedy s dodržováním smluvených povinností. K těm došlo až přibližně po dvou letech od uzavření leasingových smluv, a protože se dostali do platebních problémů, společnost S. F. se na jaře 2014 rozhodla po jednáních s obviněnými řešit tuto situaci v neplnění smluvních povinností jednostrannou výpovědí uvedených leasingových smluv. Tím obviněným vyvstala povinnost vrátit předměty uzavřených leasingových smluv, což je však uvedlo do dalších finančních komplikací. Ty se obvinění snažili urovnat alternativně jednáním s poškozenou společností, jíž vysvětlovali své hospodářské problémy a navrhovali pro ni přijatelná řešení, která by zajistila jejich možnost svým závazkům následně dostát. Dobrovolně proto i jeden z pronajatých tahačů vrátili společnosti S. F. Další tři tahače si tato společnost prostřednictvím společnosti D. z areálu obviněných odvezla. Poslední tahač, označený ve výroku soudů nižších stupňů, však obvinění odmítli vydat s tím, že orgánům trestního řízení dali najevo, že se tak domáhali využití tzv. zadržovacího práva podle občanského zákoníku. Poškozená společnost S. F. se nápravy domáhala prostřednictvím žaloby podané 16. 12. 2014 u Obvodního soudu pro Prahu 9, o níž je vedeno u tamějšího soudu občanskoprávní řízení pod sp. zn. 67 C 406/2014, které do současnosti nebylo ukončeno.

23. Nejvyšší soud se tak ztotožnil se závěrem odvolacího soudu, že se tento případ, přestože jde o kvalifikovaný trestný čin, liší od jiných obdobných trestných činů a že okolnostmi, na jejichž základě k němu došlo, nedosahuje ani základní skutkové podstaty obdobných trestných činů zpronevěry podle § 206 odst. 1 tr. zákoníku vzniklých v rámci leasingových smluv, které obviněný po čase přestane plnit a předmět leasingu nevrátí, přestože mu tato povinnost vyvstala. Odlišnost v této věci spočívá zejména v tom, že záměrem obviněných v jiných obdobných věcech obvykle bývá faktická snaha nevrátit předmět leasingu z důvodů jeho prodeje nebo převedení na jinou osobu, což v této věci zjištěno nebylo. Tím tento čin ztrácí kriminální povahu, a naopak zde převládá obchodněprávní aspekt. Liší se i tím, že obvinění s poškozenou společností jednali, svou dočasnou špatnou finanční situaci neskrývali a hledali vhodné řešení směřující k pozdějšímu splnění závazku. Jejich jednání bylo tedy primárně vedeno nutností udržet svou společnost v provozu, nechtěli se obohatit na úkor poškozené společnosti.

24. V intencích přezkoumávaného rozhodnutí Nejvyšší soud dospěl k závěru, že využití aplikace zásady subsidiarity trestní represe podle § 12 odst. 2 tr. zákoníku je zcela namístě. V posuzované věci zcela postačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu, přičemž je třeba zdůraznit, že v tomto případě poškozená může využít jak arbitrážního řízení, tak občanskoprávní soudní cesty, k níž již přikročila. Kriminalizace předmětného jednání by byla přejatě formální a došlo by k přepínání trestní represe, která by byla v rozporu se zásadou ultima ratio. Nejvyšší soud proto dovolání nejvyššího státního zástupce odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné.